

Spis treści

Wstęp	
CZY EUROPA JEST NADAL ŚWIATOWYM FENOMENEM?	11
Rozdział 1	
WEWNĘTRZNE GRANICE EUROPY	19
1. Europejska symetria i asymetria	20
2. Powstawanie Europy	23
3. Dwie nowe granice – żelazna kurtyna i XIX-wieczna industrializacja	27
4. Granice urbanizacji i chłopskiego rolnictwa	32
5. Łąba: granica wtórnej pańszczyzny	38
6. Łąba: granica grup krwi	39
7. Europejskie granice kolonializmów	40
8. Granica ottomańska	41
9. Europejska granica z islamem	43
10. Granica zachodniego chrześcijaństwa	43
11. Rosja, czyli granica <i>Sarmatia asiatica</i>	44
12. Granica systemów prawa	45
13. Limes rzymski	47
14. <i>Ereb</i> , czyli granica cywilizacji Grecji klasycznej	48
Rozdział 2	
EUROPA JAKO CZĘŚĆ ŚWIATA	51
1. Europa leży w Azji	51
2. Ukształtowanie powierzchni: dwie Europy i peryferia	53
3. Europa mórz i Europa lądów	55
4. Trzy klimaty Europy	56
5. Rzeki Europy	59
6. Europa pól, lasów i stepów	62
7. Europa jako nisza kulturowa	65
Rozdział 3	
EUROPA JAKO NISZA EKONOMICZNA	67
1. Pierwsi Europejczycy i ich ekonomia	67
2. Cywilizacja oliwki, winorośli i <i>frutti di mare</i>	75
3. Boskie drzewo oliwne, oliwka i oliwa	76
4. Winorośl – dar Dionizosa	81
5. Ośmiornica, czyli pulpa	83

Rozdział 4

EUROPEJSKIE GENY	96
1. Granica grup krwi „A” i „B”	96
2. Rolnicy i koczownicy, czyli zderzenie cywilizacji	100
3. Polski akcent zderzenia koczowników z rolnikami	113

Rozdział 5

EUROPA: KONIEC HISTORII CZY ZDERZENIE CYWILIZACJI?	118
1. Cywilizacje dnia dzisiejszego	118
2. Sacrum i profanum w cywilizacjach	129
3. Szok 11 września	142
4. Koniec historii, czyli wizja optymistyczna	145
5. Pułapka globalizacji, czyli wizja katastroficzna	148
6. Formuła 20:80	149
7. Tittytainment, czyli globalne audiotele	153
8. Zderzenie cywilizacji zamiast globalnego współistnienia?	156
9. Może więc jednak cywilizacja globalna?	166

Rozdział 6

EUROPA JAKO NISZA RELIGIJNA	168
1. Europa na styku trzech religii	168
2. Chrześcijaństwo zachodnie a reszta Europy	172
3. Protestantyzm a rewolucja przemysłowa	181
4. Europa a islam	186

Rozdział 7

EUROPA JAKO NISZA TECHNOLOGICZNA	194
1. Europa: przeszłość bez przyszłości?	195
2. Europa a teorie rozwoju gospodarczego	204

Rozdział 8

EUROPA JAKO NISZA PRAWNA	215
1. Trzy europejskie systemy prawne	215
2. System prawny jako organizator obywatelskiego <i>civitas</i>	218
3. System prawny jako organizator państwa opresji	225
4. Zderzenie dwóch cywilizacji prawa: stanowionego i obyczajowego	227
5. Gospodarka muzułmańska, czyli socjalizm w barwach Proroka	236

Rozdział 9

EUROPA JAKO NISZA EKSPANSJI	245
1. Europejska ekspansja i europejska implozja	245
2. Schyłek dominacji regionu Morza Śródziemnego	250
3. Portugalia i Hiszpania: pierwsi, nie znaczy lepsi	253
4. Holendrzy i Anglicy, czyli globalizacja wczesnego kapitalizmu	256
5. Wikingowie i Chińczycy, czyli eksploracje bez następstw	259
6. Handel, plantatorstwo czy przedsiębiorczość?	261
7. Eksplozja demograficzna i językowa w ślad za ekspansją kolonialną	267
8. Język angielski jako współczesna <i>lingua franca</i> <i>Pidgin English, Spanglish, Inglish, Penglish, Singlish,</i>	269
9. Zamorskie kolonie, czyli pierwotna akumulacja kapitału	273
10. Kolonializm, spółka akcyjna	291

Rozdział 10

ROSJA, CZYLI POZA-EUROPA	298
1. Rosja: Azja czy Europa?	298
2. Rosja jako nisza lasostępu	304
3. Wolność i własność w wydaniu rosyjskim	312
4. Co dalej z Rosją?	321
5. Niezmienna Rosja De Custine'a?	323

Rozdział 11

POLSKA, CZYLI MIĘDZY-EUROPA	336
1. Gdzie leży Europa Środkowowschodnia?	336
2. Polska: pańskość czy chłopskość?	338
3. Między-Europa, czyli boże igrzysko	341
4. Między-Europa: dziesięć przyczyn głównych	348

Rozdział 12

UNIA EUROPEJSKA, CZYLI NOWA „RECONQUISTA”	370
1. Rozszerzenie Unii na Wschód - historyczny przełom czy wydarzenie, jakich wiele?	370
2. Czy to już koniec między-Europy?	373
3. Integracja europejska - zbieg okoliczności czy imperatyw kategoriowy?	375
4. Wspólnotowość europejska - idea czy rzeczywistość?	381
5. Między-Europa - transformacja od Rosji czy transformacja do Zachodu?	385
6. Zachód na Wschodzie czy Wschód na Zachodzie?	387

Rozdział 13

EPILOG, CZYLI, ILE GENÓW EUROPY W PRZYSZŁOŚCI?	392
1. Europa jako mutant cywilizacyjny	392
2. Koniec człowieka bez końca cywilizacji?	395
3. Europejczyk: cywilizowany altruista niekrewniaczy?	397
4. Przekroczenie bariery	398
5. Europa wobec cywilizacji Orientu	402
6. Homo sapiens europeis	405
7. Ile Europy w genach cywilizacji przyszłości?	408
8. Ile Europa zawdzięcza islamowi?	409

Rozdział 14

ANEKS: POLSKA NIEMCAMI POSZERZONEJ EUROPY?	416
1. Europa Środkowowschodnia: do łaciny przez niemiecką	416
2. Europa Środkowowschodnia: przez chrzest do cywilizacji	418
3. Niemcy, czyli Rzymianie <i>per procuram</i>	419
4. Ekspansja Niemiec jako ekspansja Zachodu	422
5. Ekspansja polsko-litewska ekspansją Zachodu?	426
6. Polska w Unii Europejskiej, czyli nowa wewnętrzna marchia Zachodu . . .	430
Literatura	433